

N:o 150.

Af herr **A. E. Petersson** i Hamra, om ändradt ordnande af länsstyrelserna samt indragning af vissa landshöfdingsplatser.

Under tider som de närvarande, då den produktiva verksamheten inom landet för ett tynande lif, der den ej redan blifvit dödad, och framförallt landets forna modernäring, jordbruket, är i ett tillbakagående, som låter befara att dess idkare skola snart alldeles upphöra med dess bedrivande, när de ej se sig i stånd att utan årlig förlust fortfara i täflingen med den utländske och mera lyckligt lottade jordbrukaren samt skydd för denna och öfriga näringar rönt ett energiskt motstånd från landets högst uppsatte tjenste- och embetsmän jemte dem, som i den fria importen haft sin bästa och beqvämaste inkomstkälla, och hvilka derjemte haft fördelen af att såväl lefnadsförnödenheter som lyxartiklar stått dem i så billigt pris, ehuru detta skett på de inhemska näringarnas bekostnad — och då statens inkomster nu synas på ett betänkligt sätt minskade, så att statsbrist med nya och ökade skatter är att befara — må det ej förundra dem, för hvilka rättskänslan och omtanken om landets allmänna välfärd hafva någon betydelse, om inom Riksdagen framställas förslag, hvilka utgå på att bespara staten utgifter, som, utan att rubba förvaltningen af statens angelägenheter, kunna hafva ett ej obetydligt inflytande på statsbudgeten.

I den enskilda hushållningen har man måst tillgripa den åtgärden att göra inskränkningar i antalet på de löntagare, som varit möjliga att undvara. Den godsegare, som fordom hade råd att hålla sig in-

spektor, nöjer sig nu med en bokhållare; den som fordom hade en bokhållare sköter antingen själf eller genom en rättare denna syssla o. s. v. — Samma sparsamhetsprinciper tror jag både kunna och böra tillämpas inom statshushållningen.

Otvifvelaktigt finnes inom vårt land en mängd statstjänster, hvilkas innehafvare ofta hafva de högsta lönerna, med antingen ringa tjänstgöringsskyldighet, eller ock denna så ordnad, att de efter eget godtfinnande kunna fritt disponera öfver sin tid och sitt arbete. Följden har också blifvit, att många af våra högst uppsatte tjänstemän kunnat ogeneradt egna sin mesta tid åt en mängd enskilda inkomstbringande uppdrag, hvarigenom dock deras statstjänst kommit att lida eller blifvit en bisak. Lika litet som en enskild lönegifvare kan blifva belåten med en sådan tjänare, lika litet bör staten såsom lönegifvare tåga stilla och låta sådant obeaktadt passera.

Bland de embets- och tjänstemannaplatser, som bland allmänheten anses utan afsaknad kunna antingen till antalet förminska eller ock helt och hållet indragas, utgöra landshöfdingeplatserna de mera bemärkta, hvarjemte man tror att en väsentlig reduktion af tjänstemännens antal inom både statens och kyrkans område borde kunna ega rum.

Såsom skäl för landshöfdingeplatsernas obehöflighet tillåter jag mig att framhålla det förhållande, att landshöfdingar kunnat för långa tider lemna sina beställningar, utan att annan man behöft förordnas att uppehålla den borttavarandes tjänst, och detta oaktadt har man inom sådana län ej förmärkt, att ärendenas gång och behandling deraf rubbats eller lidit vid behandlingen inför Konungens befallningshafvande. För att dock ej med ens borttaga den mellanhand, som landshöfdingarne torde anses vara emellan regeringsdepartementen, de centrala embetsverken och Konungens befallningshafvande i de olika länen, och då jag förutser att motståndare till indragningen göra den invändningen: att för hvarje embetsverk behöfves en chef — hvilken befattning dock härvidlag torde kunna öfverlätas åt landssekreteraren eller landskamreraren, hvilkendera Konungen pröfvar lämpligast — så vill jag föreslå att endast nitton landshöfdingeplatser indragas, hvaremot fem bibehållas med titel af »höfding» och i hvilkas tjänstgörömål skulle ingå att minst fyra gånger om året, eller en gång i kvartalet, inspektera de under deras kontroll ställda bestämda antal länsstyrelser. — På det militäriska området hafva vi härutinnan ett föredöme i generalbefälhafvarebefattningarna, som är värdt att beakta.

För närvarande utgår enligt statistiska centralbyråns uppgifter för år 1886 följande lönebelopp till landshöfdingarne i Stockholms, Upsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar,

Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Hallands, Elfsborgs, Skaraborgs, Vermlands, Örebro, Vestmanlands, Kopparbergs, Gefleborgs, Vesternorrlands, Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län med 13,000 kronor till hvardera, eller tillsammans för tjugutvå landshöfdingar	Kr. 286,000. —
Till landshöfdingen i Malmöhus län	„ 15,500. —
och till landshöfdingen i Göteborgs och Bohuslän utgår	„ 17,000. —
	<hr/> Summa Kr. 318,500. —

jemte fri boställsvåning till hvarje landshöfding.

Vid den föreslagna nya indelningen i fem höfdingedömen skulle, förutom fri boställsvåning, lemnas följande löneförmåner samt reseersättning och bidrag till en sekreterare för hvarje höfding:

	Invånarnes antal år 1885.	Höfdin- gens lön kr.	Reseer- sättning m. m. kr.	Summa kronor.
1:o <i>Södra höfdingedömet</i> , omfattande Malmöhus, Kristianstads, Blekinge och Hallands län, med boställsvåning i Malmö	862,009	15,500	2,500	18,000
2:o <i>Vestra höfdingedömet</i> , omfattande Göteborgs och Bohus, Elfsborgs, Skaraborgs och Vermlands län, med boställsvåning i Göteborg	1,076,761	17,000	2,500	19,500
3:o <i>Östra höfdingedömet</i> , omfattande Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län, med boställsvåning i Linköping	925,192	13,000	2,500	15,500
4:o <i>Mellersta höfdingedömet</i> , omfattande Stockholms, Upsala, Södermanlands, Örebro, Vestmanlands och Kopparbergs län, med boställsvåning i Upsala	924,139	13,000	2,500	15,500
Transport	3,788,101	58,500	10,000	68,500

	Invånarnes antal år 1885.	Höfdin- gens lön kr.	Reseer- sättning. m. m. kr.	Summa kronor.
Transport	3,788,101	58,500	10,000	68,500
5:o Norrlands höfdingedöme, om- fattande Gefleborgs, Vesternorrlands, Jemtlands, Vesterbottens och Norr- bottens län med boställsvåning i Her- nösand	678,980	13,000	3,000	16,000
Summa	4,467,081	71,500	13,000	84,500
Årlig besparing för statskassan	— —	— —	— —	234,000
Summa kronor	— —	— —	— —	318,500

Förutom den årliga besparingen af dessa 234,000 kronor skulle äfven omkring 15,200 kronor kunna besparas statskassan derigenom att i de forna länsresidensstäder, der höfdingar ej vore boende, landshöfdingarnes boställsvåningar öfverlättes till någöndera af länsstyrelsens högste tjänstemän emot afdrag af 800 kronor på lön — eller ock kunna dessa våningar för något annat statens ändamål användas.

Afgående höfdingar böra erhålla hittills för landshöfdingar bestämde pensioner.

På grund af hvad jag här förut anfört, får jag vördsammast föreslå, att Riksdagen för sin del ville besluta:

1:o. Att landet indelas i fem höfdingedömen med sina underordnade länsstyrelser, och skola höfdingarne hvar inom sitt höfdingedöme öfvertaga nu varande landshöfdingars embetsåliggande, på sätt Konungen täcktes förordna, samt landshöfdingeplatserna i mån af nuvarande innehafvares afgång indragas. Det ankommer på Konungen att förordna någon af de kvarvarande landshöfdingarne inom höfdingedömet att öfvertaga inspektionen i den afgående landshöfdingens län. Härför erhåller höfding reseersättning af härtill särskildt anslaget belopp, fördeladt på antal län inom höfdingedömet.

2:o. De särskilda höfdingedömena indelas och benämnas:

1:o. *Södra höfdingedömet*, omfattande Malmöhus Kristianstads, Blekinge och Hallands län, med boställs-, våning i Malmö samt lön till höfdingen med 15,500 kronor och reseersättning 2,500 kronor.

2:o *Vestra höfdingedömet*, omfattande Göteborgs och Bohus, Elfsborgs, Skaraborgs och Vermlands län, med boställsvåning i Göteborg samt lön till höfdingen med 17,000 kronor och reseersättning 2,500 kronor.

3:o. *Östra höfdingedömet*, omfattande Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län, med boställsvåning i Linköping samt lön till höfdingen med 13,000 kronor och reseersättning 2,500 kronor.

4:o. *Mellersta höfdingedömet*, omfattande Stockholms, Upsala, Södermanlands, Örebro, Vestmanlands och Kopparbergs län, med boställsvåning i Upsala samt lön till höfdingen med 13,000 kronor och reseersättning 2,500 kronor.

5:o. *Norrlands höfdingedöme*, omfattande Gefleborgs, Vesternorrlands, Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län, med boställsvåning i Hernösand samt lön till höfdingen med 13,000 kronor och reseersättning 3,000 kronor.

3:o. Höfding vare underkastad ändring af lön och pension, som af Riksdagen kan komma att beslutas.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 28 januari 1888.

Axel Edvard Petersson.

I ofvannämnda motion instämma:

Oscar Larsson.

C. J. Jakobson.

Nils Jönson.

Gustaf Anderson.
